

PROGRAM-CADRU DE DEZVOLTARE MUZEALĂ

GAVRIŁ SARAFOLEAN

In ziua de 1 octombrie 1990 a avut loc ședința plenară a Comisiei Muzeelor și Colecțiilor care a dezbatut:

— Informarea privind activitatea Comisiei și a Direcției muzeelor și colecțiilor în perioada mai-septembrie 1990.

— Programul cadru de dezvoltare muzeală.

În cîndințul său, președintele Comisiei, dl. prof. dr. Radu Florescu a prezentat programul și principalele direcții de dezvoltare muzeală, rezultate în urma analizei activității desfășurate de muzeu.

Un prim obiectiv al programului-cadru îl constituie restructurarea rețelei de muzeu pe baza concluziilor ce se vor desprinde din analizele efectuate de echipe ale Comisiei, precum și a proiectelor de dezvoltare pe viitorii 3 ani și de perspectivă pe 10 ani întocmite de muzeu. În acest context o atenție deosebită se va acorda revizuirii, completării și refacerii tematici a muzeelor de istorie și arheologie, proces ce impune elaborarea unei noi linii tematici care să valorifice materialul specific aflat în patrimoniul fiecărui muzeu, să realizeze un raport corect și concret între local-regional-provincial-național, să includă unele categorii de probleme deliberat excluse în trecut (reflecția personalităților, a dezvoltării religioase, realitățile politice etc.). Această acțiune va fi realizată treptat, în funcție de rezultatele operațiunii de documentare-cercetare și de asigurare a fondurilor necesare, cu finalizare în anii 1993-1994.

Intr-o primă fază ar urma să se reorientize și specializeze, conform specificației din dreptul fiecărei unități, muzeele de istorie și arheologie din: Piatra Neamț — cultura Cucuteni, Deva — cultura dacică, Zalău — cultura dacico-romană, Constanța — cultura greco-romană și bizan-

tină, Curtea de Argeș — epoca medievală, Suceava — epoca medievală. Se vor dezvolta muzeele de sit arheologic de la Porolissum, Poduri, Parta, Căunița de Sus, Costești, Celei, Bradu, Jidava, Dinogetia, Păcuiul lui Soare, Pietroasele, Biharea.

Expunerile muzeale de etnografie și artă populară vor fi reorientate și refăcute urmărindu-se integrarea socio-istorică a patrimoniului. Pentru organizarea unor muzeu etnografice în aer liber la Oradea, Sučeava, Tulcea și Caransebeș, încă în toamna acestui an se va declara o vastă acțiune de cercetare în zonele respective în vederea depistării, celor mai valorioase componente de arhitectură populară care să fie incluse în viitoarele unități muzeale.

Expozițiile muzeelor de artă vor fi restructurate prin punerea în valoare a specificului patrimoniului deținut, a lucrărilor artistilor locali.

Pentru salvarea și prezentarea patrimoniului tehnic se preconizează intrarea în tratative cu marile unități industriale, în vederea creării unor colecții muzeale de întreprinderi.

Un loc special în acest program îl ocupă definitivarea organizatorico-tematică sau, după caz, realizarea muzeelor naționale de istorie, artă, tehnică și al revoluției.

Ca obiectiv de perspectivă se propune crearea unor unități muzeale noi, de diferite profiluri: Muzeul Sporturilor, Muzeul Automobilului, Muzeul Cinematografiei, Muzeul Aviației, Muzeul Breslelor (la Brașov), Muzeul Vinătorii (la Făgăraș sau Suceava), Muzeul Transporturilor, Muzeul Școlii Ardelene (la Blaj), Muzeul Comerțului etc.

O altă direcție principală de activitate o constituie dezvoltarea patrimonială,

proces determinat de dispariția rapidă a însemnelor culturii populare și a obiectelor tehnice, de evoluția conceptului juridic de proprietate a rolului care modifică elemente ale cercetării arheologice. Din aceste motive se va acorda atenția necesară salvării patrimoniului etnografic și tehnic, în care scop se vor aloca fonduri sporite de achiziții, se vor introduce tehnici moderne de cercetare.

Se va urmări achiziționarea programată a artei contemporane în vederea creșterii numerice și valorice a acestui component muzeal. Se intenționează extinderea cercetării și achiziției în perimetru extrazonal. Într-o primă etapă se vizează o expediție etnografică în patru țări africane, în anii 1991—1992.

În domeniul evidenței patrimoniului se preconizează dotarea treptată a muzeelor cu calculatoare pentru constituirea bazelor de date locale privind evidența bunurilor culturale și utilizarea lor în munca de documentare și informare a muzeografilor și a altor cercetători. Acestea se vor dezvolta în strinsă interdependentă cu Centrul de Informatică, Memorie și Sinteză Culturală, deținătorul bazei de date naționale.

Pentru păstrarea în condiții bune a mărturiilor culturale se prevede dotarea corespunzătoare a laboratoarelor de conservare-restaurare cu utilaje, materiale, substanțe și aparatură de supraveghere-control și analiză.

Programul cuprinde și o serie de acțiuni de valorificare științifică și cultural-educatională a patrimoniului muzeal în anii 1991—1992, dintre care amintim sesiunile naționale de arheologie, carte veche, etnografie, artă, conservare-restaurare și memorialistică, precum și simpoioanele cu participare internațională pe teme de arheometrie, etno-arheologie, antropologie culturală etc.

Pentru cunoașterea bogatului nostru patrimoniu cultural și peste hotare, se prevede organizarea în diferite țări din Europa a unor expoziții cu o tematică variată: Arta neoliticului în România, Civilizația dacică, Civilizația romană în zona limesului dunărean, Icoane pe lemn și Icoane pe sticlă, Portul popular în

România, Opera lui Constantin Brâncuși, Ceramica — ocupație milenară etc.

Valorificarea fondului muzeal prin filmul documentar și difuzarea lui atât în țară cât și în străinătate începe să devină o constantă a strategiei și străduințelor Comisiei Muzeelor și Colecțiilor și a Direcției respective. În acest sens, în anul 1991 se prevede realizarea mai multor filme: Muze de sit arheologic, Puncte de referință istorică de pe Valea Dunării, Muzeele în aer liber etc.

În vederea realizării obiectivelor din program, se preconizează ca începând din anul 1991 să se constituie Institutul Național de Muzeografie și Laboratorul Central de Restaurare, ambele dezvoltând, treptat, o activitate de profil.

În cîndrum său, dl. dr. Ioan Opris, secretarul Comisiei și directorul Direcției Muzeelor și Colecțiilor a prezentat o informare privind activitatea Comisiei și a Direcției în perioada mai-septembrie 1990.

Eforturile cele mai mari s-au depus pentru definitivarea proiectului Legii ocrotirii patrimoniului cultural național, în special după ce forurile superioare au solicitat un program legislativ unitar atât pentru patrimoniul mobil, cit și pentru monumente.

Pentru declanșarea operațiilor de salvare a bunurilor etnografice și de artă populară, ca și a celor aparținând domeniului științei și tehnicii au fost întreprinse demersuri pe lingă organele administrative — minister, instituții centrale, prefecturi. În acest scop s-au acordat importante fonduri de achiziții și s-au luat măsuri de protecție în județele Caraș-Severin, Prahova, Ialomița, Bihor, Satu-Mare etc. Muzeul Satului a realizat în această direcție o campanie ofensivă de achiziții cu fonduri centrale de 4 000 000 lei, acordind, totodată, asistență de specialitate în zone cu personal științific redus. Au fost asigurate 5 milioane lei din fondurile Direcției muzeelor și colecțiilor pentru 22 unități muzeale.

Direcția muzeelor și colecțiilor a asigurat baza materială și organizatorică pentru buna desfășurare a Sesiunii naționale de arheologie de la Arad și a Simpozionului național de arheometrie de Cluj-Napoca.

Prin eforturile Direcției au fost realizate și difuzate în rețea diverse materiale metodologice privind proiectarea și sistematizarea de contract al cercetării, metodologia de achiziții și evaluare, organizarea acțiunilor de cooperare științifică și valorificare expozițională în străinătate, metodologii de conservare etc. De asemenea, s-au realizat acțiuni de asistență de specialitate, orientare și îndrumare metodologică în teritoriu (București, Slobozia, Satu Mare, Reșița, Caransebeș, Miercurea Ciuc, Bran, Brașov, Sinaia, Giurgiu, Alexandria, Ploiești, Buzău, Constanța, Slatina, Cluj-Napoca, Negrești, Focșani, Tulcea, Tîrgoviște, Tîrgu Mureș, Sibiu, Alba Iulia, Pitești, Galați, Arad, Timișoara).

Sectorul editorial al Direcției a prezentat pentru tipar 12 manuscrise — cataloge, monografii, repertorii —, dar care încă n-au intrat în tipografii datorită unor greutăți întâmpinate din partea întreprinderilor poligrafice.

Pe planul relațiilor externe au fost reăfăcute contractele directe ale organelor centrale cu instituții similare din Franța, Germania, Canada, S.U.A., Ungaria, Iugoslavia, Italia și.a. Au fost asigurate elementele cooperării directe a instituțiilor muzeale din teritoriu cu muzeele din străinătate, în primul rînd al celor din zona de graniță. De asemenea, Direcția muzeelor și colecțiilor a susținut participarea muzeografilor români la diverse acțiuni externe — simpozioane, congrese, documentare, specializare etc. (Portugalia, Spania, Austria, Germania, Ungaria, U.R.S.S., Franța, Cehoslovacia, Polonia, Italia, Anglia, Belgia).

În intervalul amintit au avut loc cinci ședințe ale Biroului Comisiei muzeelor și colecțiilor pentru avizarea materialelor metodologice și rezolvarea unor probleme curente.

Pe marginea materialelor prezentate au luat cuvîntul: Teodor Enescu, Radu Bogdan, Ion Godea, Radu Ionescu, Tiberiu Graur, Carmen Răchițeanu, Adrian Silvan Ionescu, Simion Gavrilă, Vasile Parizescu, Remus Niculescu, Radu Stanca, Doina Benea, Mihai Oroveanu, Doina Păuleanu, care au apreciat activitatea

desfășurată în acest interval și au făcut mai multe propuneri concrete pentru munca viitoare. Dintre cele mai interesante propuneri și sugestii făcute pentru activitatea viitoare a Comisiei și a Direcției muzeelor și colecțiilor consemnăm:

— Comisia să aibă în vedere competența în muzei, în care scop e necesară atestarea muzeografilor pe post, în special a celor din muzeele de artă.

— Amenajarea unui laborator special de analiză a operelor de artă care să vină în sprijinul cercetătorilor din acest domeniu.

— Pregătirea unor specialiști în expertiza operelor de artă pentru depistarea falsurilor.

— Comisia să intervină la forurile în drept pentru asigurarea pazei muzeelor cu gardieni special instruiți în acest scop.

— Reluarea organizării sesiunilor naționale pe teme de conservare-restaurare.

— Organizarea unui sistem pentru pregătirea universitară sau post universitară a muzeografilor din toate domeniile.

— Echivalarea funcțiilor de specialitate din muzei cu unitățile de invățămînt sau cercetare, pentru a se asigura stabilitatea cadrelor.

— Muzeele să aibă posibilitatea de a lucra la amenajarea expozițiilor și cu unități private, nu numai cu I. S. Decorativa, eliminindu-se astfel pericolul uniformizării muzeelor.

— Uncle probleme să fie discutate și în ședințe pe secții, nu numai în plenul Comisiei, aceasta urmărind să se întrunească doar pentru discutarea și aprobarea unor materiale generale, care privesc toate unitățile muzeale.

— Comisia să găsească modalități de popularizare peste hotare a celor mai valoroase opere ale artiștilor români, de achiziționare a operelor de artă ale artiștilor români și străini contemporani.

— Organizarea unei biblioteci cu publicațiile tuturor muzeelor din țară.

În finalul lucrărilor ședinței, membrii Comisiei au aprobat materialele supuse dezbaterei, cu completările și amendamentele făcute de participanții la dezbatere.